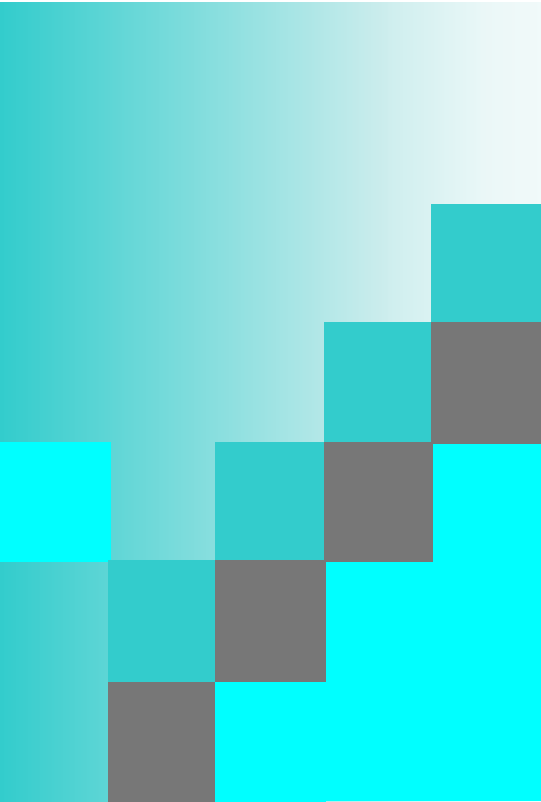

STEUNPUNT
GOK

GELIJKE ONDERWIJS KANSEN

Een kink in de kabel: hoe omgaan met moeilijk schoolgedrag?

Sleutels voor een positief georiënteerde
aanpak
(visie & aanpak Project Verbondenheid)

Gie Deboutte

www.verbondenheid.be

Opbouw

- 1. Even kennismaken
- 2. Een kink in de kabel
- 3. Verbondenheid als antwoord
- 4. Leerkrachtstijl als hefboom
- 5. Alle registers open: integrale aanpak
- 6. Enkele goede-praktijk-voorbeelden

1. Kennismaking

- Even mezelf voorstellen
- Wie is wie in de zaal?
- Project Verbondenheid – KULeuven (criminologie)
- Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs – KULeuven (pedagogische wetenschappen)

2. Een kink in de kabel

- Het loopt fout...
 - in de kleuterklas ('onze' Jacky)
 - in de lagere school (Arno/Anke)
 - in het SO (Bart/grafitti)
 - in het team (geen samenspel)
 - in de clinch met ouders

2. Een kink in de kabel

- ‘Moeilijk schoolgedrag’ begrijpen
 - wat is typisch?
 - onze kijk?
 - wat doen we (niet)? (en waarom?)
 - een interactioneel probleem
 - ‘de-link-wentie’

Moeilijk schoolgedrag

■ *Jos Peeters*

- irritant **gedrag** (omgeving)
- met voordeel op korte termijn (kind/jongere)

■ *Nicole Vettenburg*

- norm**overschrijdend gedrag
- 4 varianten: schoolnorm – status – delinquent – (fysiek) geweld tegen persoon

Moeilijk schoolgedrag

■ *van der Ploeg*

- normoverschrijdend
- frequentie – duur – omvang – mate waarin schade/geweld wordt toegebracht

■ *Engelen & Coosemans*

- grens-, normoverschrijdend
- schadelijke gevolgen voor eigen of andermans persoon(sontwikkeling)

Moeilijk schoolgedrag

■ *Onze kijk:*

- OOK een ‘interactioneel’ probleem: bemoeilijkt de relatie of bevestigt de moeilijke relatie
- ‘**de-link-went**’ gedrag: geen band en dus geen (in)voeling meer...
- de-link-wentie = voedingsbodem voor respectloosheid

De-link-wentie: 'geen band meer met...'

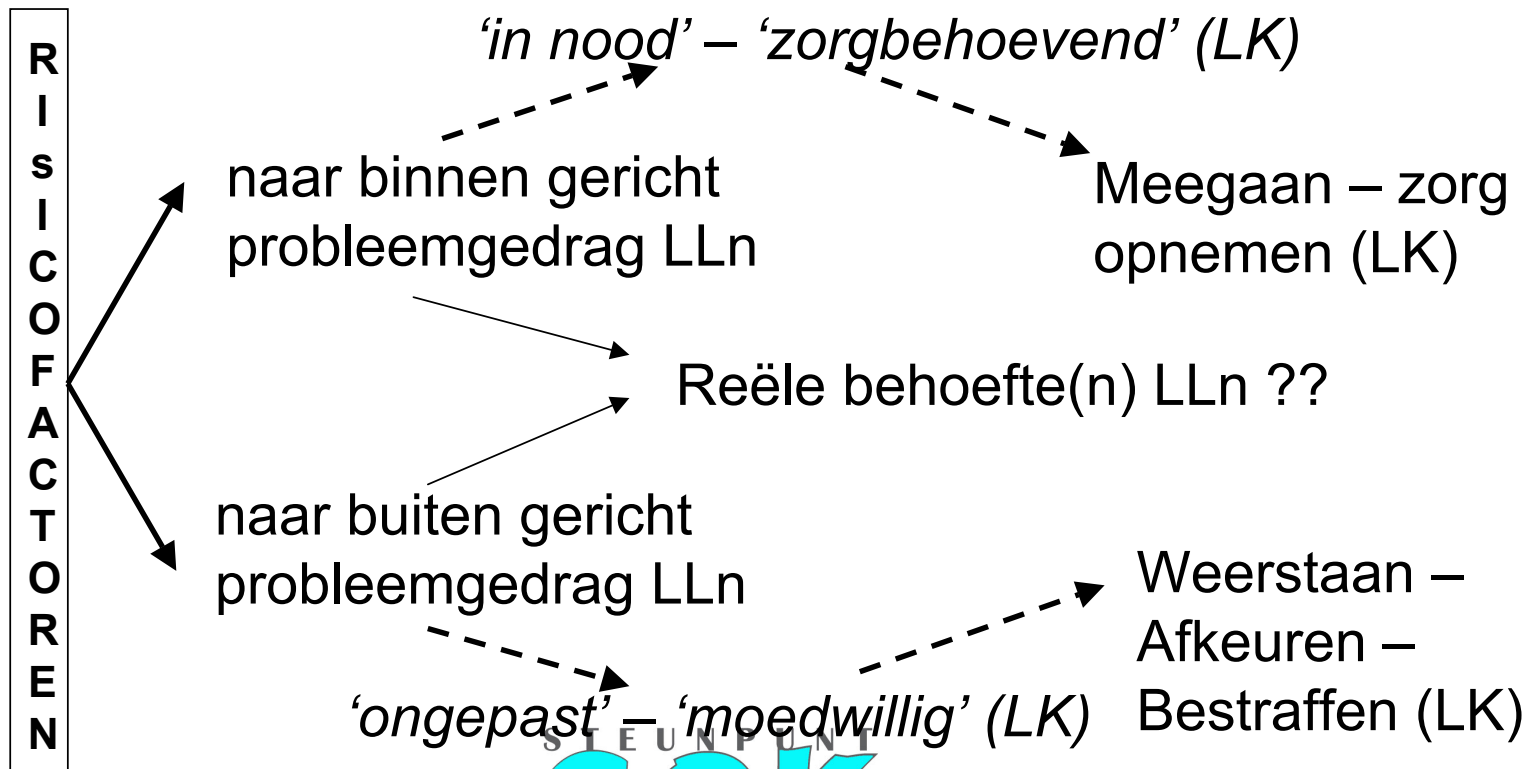

Kink in de kabel

Moeilijk schoolgedrag

- ‘Onze kijk’ bepaalt hoe we reageren
(het attributieprobleem)
 - invoelende kijk ↔ zorghouding
 - veroordelende kijk ↔ afwijzing/harde aanpak
- Uitgangspunt:
 - eerst kijken naar betrokkenheid en welbevinden
 - overzicht → inzicht → uitzicht
 - gedrag < beleving < behoeften
 - draagkracht versterken & draaglast verkleinen
(bij alle betrokkenen)

Hoe kijken we aan tegen 'moeilijk schoolgedrag'?

Eerste zorg: krijgt het leren alle kansen?

Uit balans... en in moeilijkheden

KIND/ JONGERE & ZIJN OMGEVING

BASISBEHOEFTE

BELEVINGSKERNEN

GEDRAGINGEN

STEUNPUNT

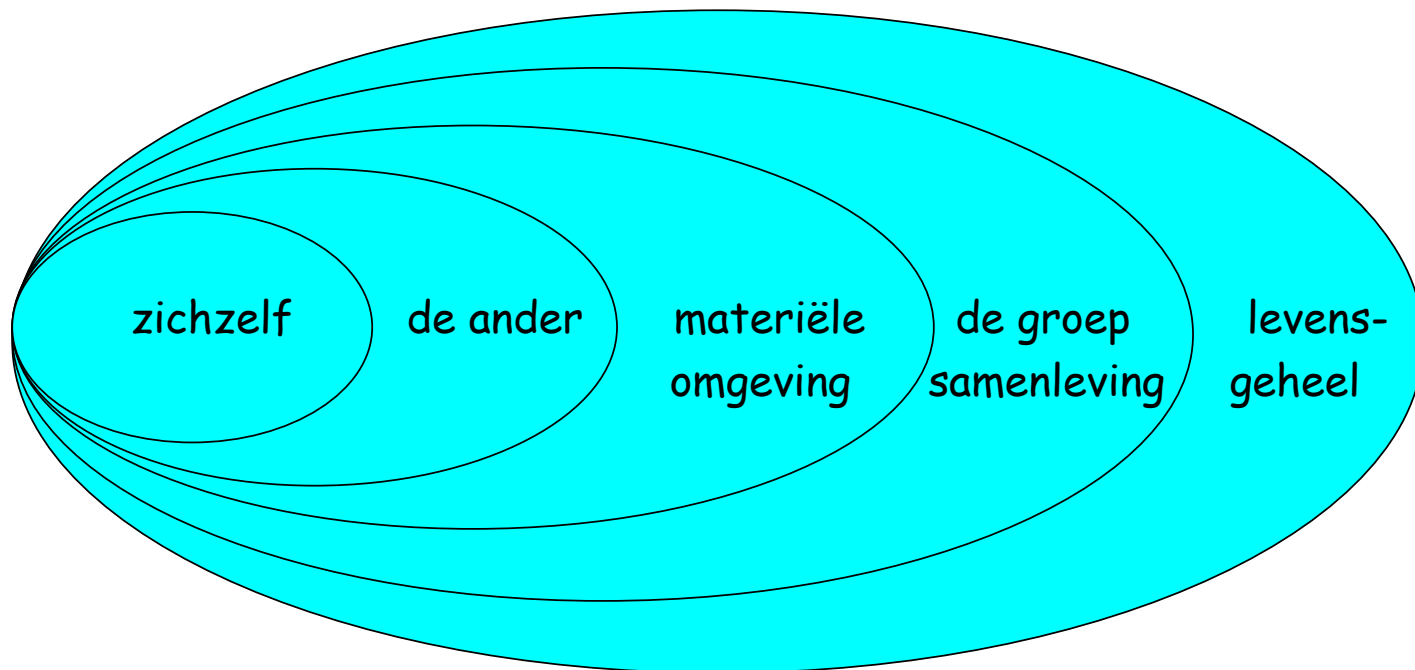
GOK

GELIJKE ONDERWIJS KANSEN

3. Verbondenheid als antwoord

- Herstellen, ontwikkelen en versterken van levenskrachtige banden
- Vijf banden = vijf belevingsdomeinen
- Ervaren: ‘impressies’ bekrachtigen via ‘expressies’ (taal, kunst, muziek, handwerk,...)
- Van ‘controle en straf’ naar ‘keuze van binnenuit’
- Respect – zingeving – levenskracht – ruimte voor de ‘existentiële grondlaag’ (levensstroom)

Verbondenheid in 5-voud

4. Leerkrachtstijl als hefboom

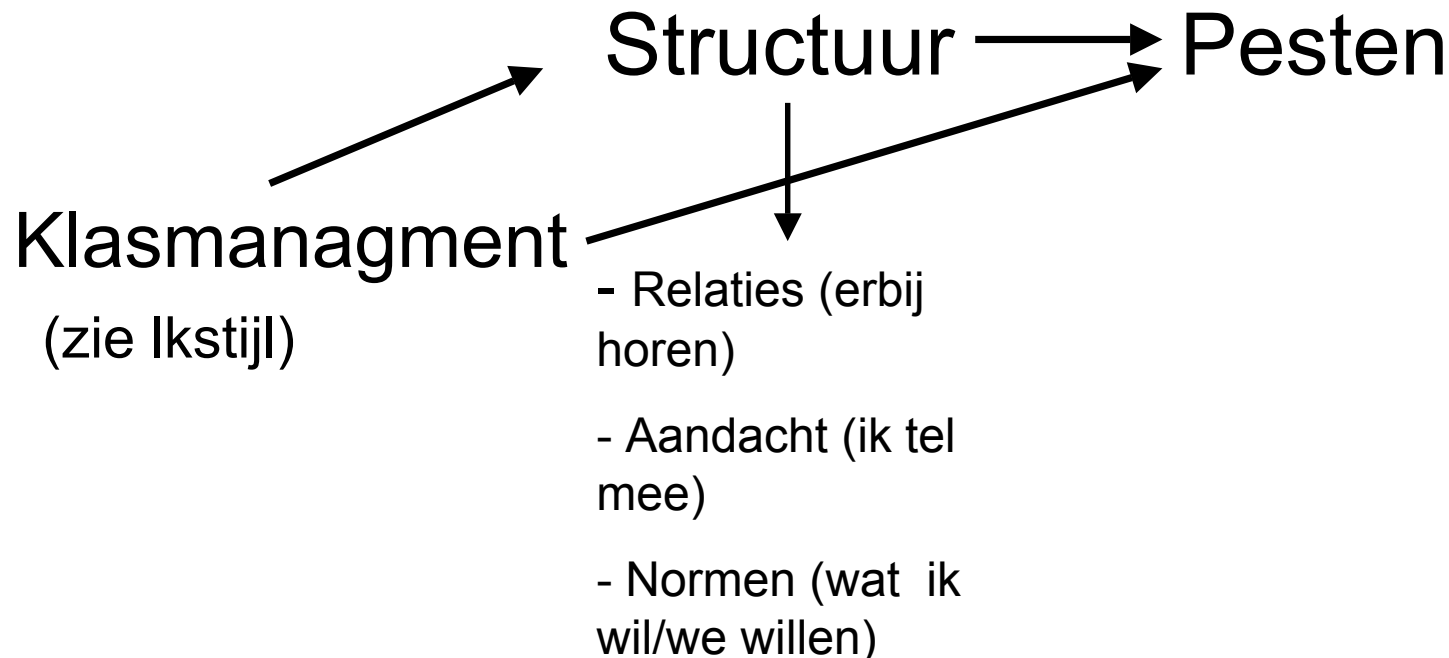
- Samenwerken in groep: geen sinecure
- Bekwaam klasmanagement vereist:
 - **Zorg dragen** (persoonsgerichte betrokkenheid – positieve aandacht voor persoon en beleving)
 - **Vakdidactische bekwaamheid** (inzicht – uitdagen – denken en doen stimuleren - differentiëren)
 - **Probleemoplossend handelen aanmoedigen** (initiatief stimuleren – ruimte geven – inspraak)

 - **Leiding nemen**, ordenen, veiligheid bieden, sanctioneren (regelduidelijkheid en disciplineren)
 - **Monitoring** (belangstellend toezien)

Ervaringsgerichte leerkrachtstijl: 'meester' in empathie

- Open en gevoelig voor gevoelens en affectieve noden (*affectieve inleving – voelen*)
- Open en gevoelig voor het denk- en ontwikkelingsniveau (*cognitieve inleving en afstemming - denken*)
- Open en gevoelig voor de belangstelling (wensen, intenties, motivatie) van de leerling(en) (*conatieve inleving – willen*)

Leerkrachtstijl voorkomt pestgedrag (E. Roland, Noorwegen)

5. Alle registers open: integrale aanpak geniet voorkeur

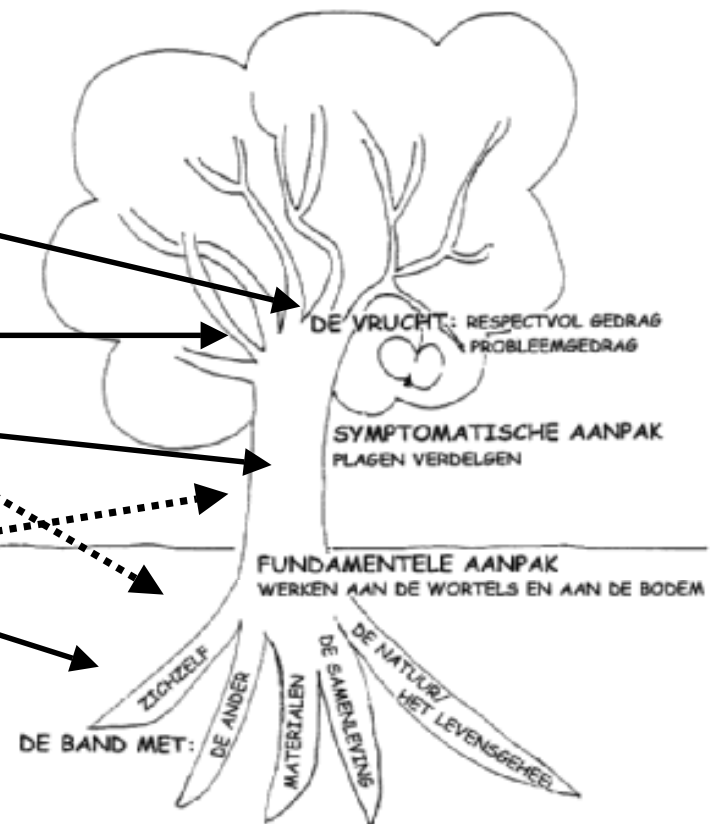
- Integrale aanpak mikt op school als geheel
- Aandacht voor persoon en structuur
- Informele en formele vullen elkaar aan
- Koppeling tussen
 - Remediërend/probleemoplossend werken
 - Preventie (risico's beperken en voorkomen)
 - Zorg voor welbevinden en positief schoolklimaat

5. Alle registers open: integrale aanpak geniet voorkeur

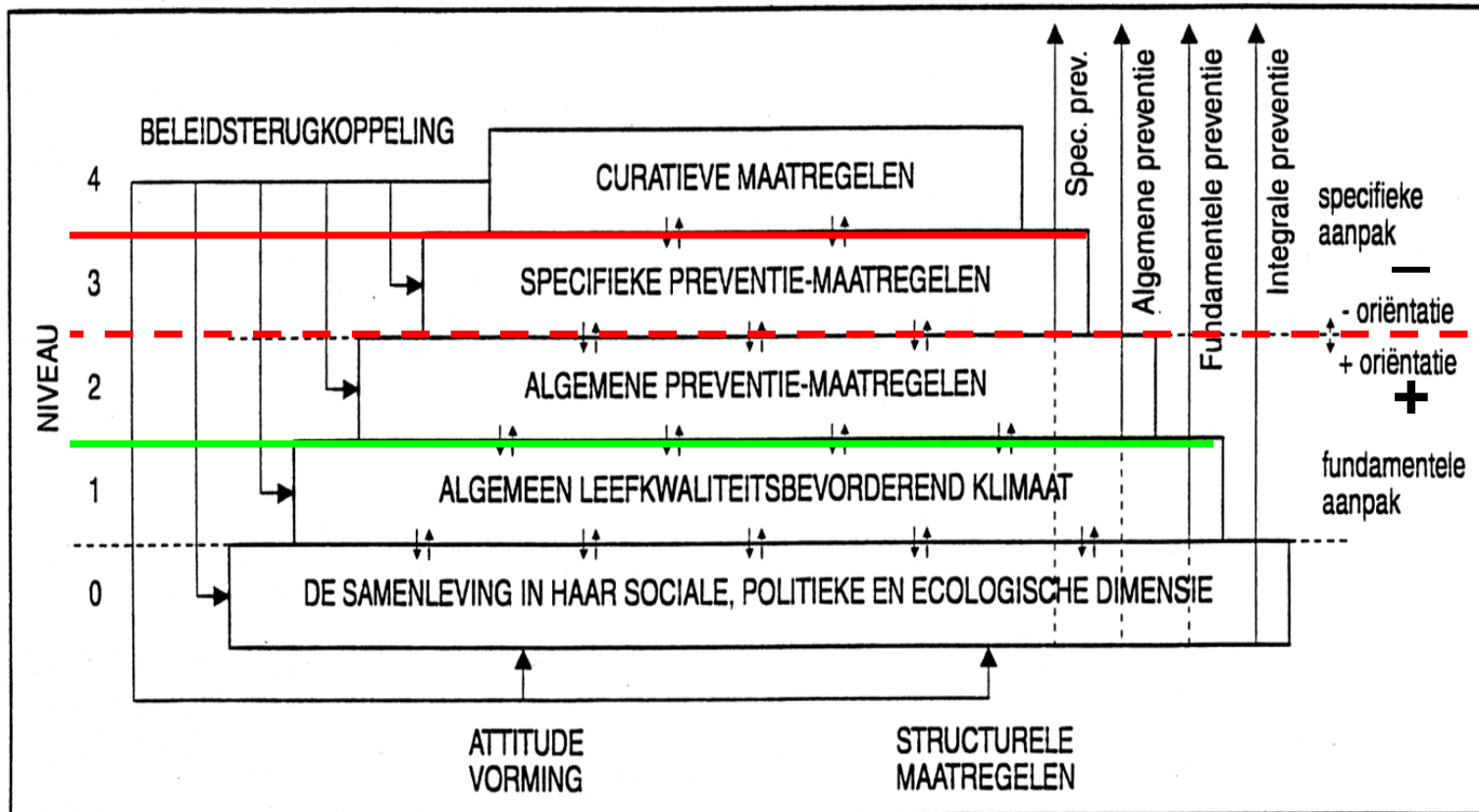
- Het appelboommodel
- De preventiepiramide
 - Stevig kader
 - Ordent, oriënteert en verruimt
 - 'Fundamentele preventie'
 - Hanteerbaar houvast

Het appelboommodel

- Niv. 4: remediëring
- Niv. 3: specifieke preventie
- Niv. 2: algemene prev.
- Niv. 1: fundamentele preventie
- Niv. 0: brede context

De preventiepiramide

6. Enkele goede-praktijk-voorbeelden

■ *Remediërende of probleemoplossende initiatieven*

- Jacky krijgt veiligheid en aandacht
- Arno/Anke komt thuis bij zichzelf en in de groep
- Bart, ouders en klassenleraar zoeken samen
- Axenroos helpt teamconflict benoemen
- No Blame-aanpak doet pestgedrag in 3 C stoppen
- Herstelgericht klasgesprek

6. Enkele goede-praktijk-voorbeelden

- ***Specifiek probleemvoorkomende initiatieven***
 - Kind- of leerlingvolgsysteem
 - Positieve attitudekaart
 - Antipestafspraken op klas- en schoolniveau
 - Vaardig in conflicthantering
 - Evaluatieronde na project/werkweek (ID, OK, OW)
 - Nascholing of coaching: ervaringsreconstructie maken
 - Sensibilisering van het schoolteam

6. Enkele goede-praktijk-voorbeelden

- ***Algemeen probleemvoorkomende maatregelen***
 - Miembo en Toeka
 - Doos of huis vol gevoelens
 - Leefsleutels
 - Axenroos
 - Een gat in de haag
 - Peter-meterschap / Vertrouwensleerlingen
 - 'Befriending'

6. Enkele goede-praktijk-voorbeelden

■ *Leefklimaatbevorderende maatregelen*

- Participatie op school
- Creatieve, sportieve, actieve middagen
- Spelenkoffers
- Fietspooling
- Startdagen op school
- Een kwaliteitsvolle inschrijving
- Opvang nieuwe leerkrachten/interims
- Feesten hoort erbij

Hoe te werk gaan?

- Een gezamenlijke keuze (team)
- Sterkte-zwakte-analyse
 - Welke 'banden' komen al aan bod? Met welk effect?
 - Welke 'banden' blijven achterwege? Wat missen we?
 - Welke kansen liggen er?
- Kijken naar onszelf
- Planmatig op weg gaan
- Maak de cirkel rond (kiemen – groei – oogsten – vasthouden/borgen/bijsturen)

En tenslotte...

Kink in de kabel

De eindeloze zee

Als je een stevig schip wil bouwen
Breng dan mensen bijeen
Niet om het timmerhout te sjouwen
Of te tekenen alleen.

Voorkom dat ze taken ontvangen
Deel ze evenmin de plannen mee
Maar breng ze eerst naar hun verlangen
Naar de eindeloze zee.

Antoine de Saint-Exupéry